

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

18 березня 2025 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 12

Відповідно до частини першої статті 28 Закону України "Про запобігання корупції" на осіб, зазначених у пунктах 1,2 частини першої статті 3 Закону України "Про запобігання корупції", у тому числі членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – ВККСУ), поширюються вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Пунктом 6 частини восьмої статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" передбачено, що Рада суддів України (далі – РСУ) здійснює контроль за додержанням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суддів, Голови чи членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голови Державної судової адміністрації України чи його заступників; приймає рішення про врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів у діяльності зазначених осіб (у разі якщо такий конфлікт не може бути врегульований у порядку, визначеному процесуальним законом).

До Ради суддів України з листом від 20.01.2025 № вих-04-296/25 звернувся член ВККСУ Мельник Руслан Іванович стосовно надання роз'яснення щодо наявності чи відсутності конфлікту інтересів у діяльності членів ВККСУ.

У зверненні зазначено, що Рішенням ВККСУ від 23.10.2024 № 330/зп-24 утворено комісію з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України Луганського Володимира Івановича. До складу комісії включено членів ВККСУ Руслана Мельника (голова комісії), Михайла Богоноса, Ярослава Духа та трьох осіб, які були делеговані громадськими організаціями.

Процедуру провадження за зверненням про наявність обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, зокрема щодо утворення комісії з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ (ad hoc), та визначення її персонального складу визначено пунктом 17 параграфа 4 розділу I Регламенту ВККСУ. Так, комісія з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ (ad hoc) ухвалює свої рішення

більшістю від її складу. Члени комісії мають право отримати письмові пояснення особи, яка звернулася до Комісії з відповідним зверненням, члена ВККСУ, щодо якого надійшло таке звернення, та інших суб'єктів, отримувати від секретаріату Комісії будь-які документи та відомості (в тому числі службову інформацію і будь-яку іншу інформацію з обмеженим чи спеціальним доступом) та реалізовувати інші права ВККСУ, визначені Законом.

За результатами розгляду отриманої інформації комісія з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, готує мотивований висновок, у якому зазначає про наявність чи відсутність підстав для звільнення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з посади, та направляє його Голові Комісії, а у разі його відсутності – заступнику Голови Комісії або члену Комісії, який виконує обов'язки Голови Комісії, для внесення на розгляд у засідання Комісії у пленарному складі.

Висновок Комісії з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ не має для Комісії наперед встановленої обов'язковості, а є лише підставою для розгляду відповідного питання в засіданні Комісії.

За результатами розгляду висновку комісії з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, Комісія може ухвалити одне з таких рішень:

1) про внесення подання до Вищої ради правосуддя про звільнення члена Комісії;

2) про відмову у внесенні подання до Вищої ради правосуддя про звільнення члена Комісії.

У членів ВККСУ, які входять до складу Комісії з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, виникли такі питання:

- чи можуть члени ВККСУ, які у складі Комісії з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, висловили свою позицію шляхом голосування за мотивований висновок, у якому зазначено про наявність чи відсутність підстав для звільнення члена ВККСУ з посади, брати участь у розгляді цього висновку у пленарному складі ВККСУ та приймати рішення про внесення подання чи про відмову у внесенні подання до Вищої ради правосуддя про звільнення члена ВККСУ;

- чи може свідчити попередня участь членів ВККСУ у складі Комісії з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, яка полягала у збиранні та опрацюванні відомостей щодо обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, а також у підготовці мотивованого висновку, голосування за нього, про наявність у таких членів Комісії конфлікту інтересів або обставини, що викликають сумнів у його безсторонності у розумінні статті 100 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", у разі їх участі у розгляді цього висновку у пленарному складі ВККСУ та голосуванні за відповідне рішення;

- чи мають зазначені члени ВККСУ вжити у зв'язку з цим заходи, передбачені статтею 100 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" у вигляді самовідводу від участі у розгляді цього висновку у пленарному складі ВККСУ та прийнятті відповідного рішення;

- чи буде свідчити невжиття зазначеними членами ВККСУ заходів, передбачених статтею 100 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" у вигляді самовідводу, про вчинення ними дій та прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів, а також про недотримання ними найвищих стандартів етичної поведінки, у тому числі принципів та правил етики, які застосовуються до суддів;

- чи буде свідчити участь зазначених членів ВККСУ у розгляді цього висновку у пленарному складі ВККСУ та їхнє голосування за відповідне рішення, про ухвалення такого рішення з порушенням засад безсторонності та неупередженості.

Згідно зі статтею 1 Закону України "Про запобігання корупції":

- приватний інтерес - будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях;

- потенційний конфлікт інтересів - наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень;

- реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

З аналізу норм Закону України "Про запобігання корупції" випливає, що для правильного застосування заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у конкретному випадку необхідно встановити обов'язкові ознаки, які визначають поняття конфлікту інтересів у їх взаємозв'язку:

- 1) наявність приватного інтересу члена ВККСУ;
- 2) посадові повноваження члена ВККСУ;
- 3) суперечність між приватним інтересом і посадовими повноваженнями.

За змістом статті 1 Закону України "Про запобігання корупції" приватним інтересом є будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях.

Немайновий інтерес, за визначенням закону, є інтересом, пов'язаним з особистими, сімейними, дружніми та іншими позаслужбовими стосунками судді.

Отже, виходячи з аналізу наведених норм чинного законодавства для уникнення конфлікту інтересів необхідно виходити з приватного інтересу, брати до уваги весь спектр відносин (особисті, дружні, позаслужбові тощо).

Фактично ніхто інший, крім самого члена ВККСУ не може достеменно знати, чи є в нього приватний інтерес у справі/питанні, яку/яке він розглядає.

При визначенні наявності чи відсутності конфлікту інтересів слід перш за все виходити з приватного інтересу члена ВККСУ та можливості впливу такого приватного інтересу на об'єктивність чи неупередженість рішення такого члена ВККСУ.

Участь членів ВККСУ у складі Комісії з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, які здійснювали збір, опрацювання інформації та підготовку мотивованого висновку, не створює приватного інтересу, оскільки вони діяли виключно в межах своїх службових повноважень і виконували свої службові обов'язки. Їхня діяльність не була спрямована на досягнення особистої вигоди, захисту родинних чи інших приватних інтересів.

Згідно з частиною дев'ятою статті 94 Закону члени ВККСУ зобов'язані у своїй діяльності та поза її межами дотримуватися найвищих стандартів етичної поведінки, у тому числі принципів та правил етики, які застосовуються до суддів.

Відповідно до статті 100 Закону член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не має права брати участь у розгляді питання та ухваленні рішення і підлягає відводу (самовідводу), якщо наявні дані про конфлікт інтересів або обставини, що викликають сумнів у його безсторонності. За наявності таких обставин член ВККСУ повинен заявити самовідвід. Із тих самих підстав відвід члену Комісії можуть заявити особи, щодо яких або за поданням яких розглядається питання.

Слід зазначити, що застосування підходу стороннього спостерігача для оцінки безсторонності у даному випадку є суттєвим критерієм, оскільки необхідно враховувати важливість довіри суспільства до діяльності ВККСУ.

Саме тому в окремих випадках члени ВККСУ можуть заявити самовідвід, щоб уникнути будь-яких сумнівів у неупередженості та безсторонності розгляду. Водночас така відмова від участі у розгляді справи не є визнанням наявності конфлікту інтересів, а лише способом забезпечення максимальної довіри до процесу ухвалення рішень.

Заслухавши та обговоривши інформацію голови Комітету Ради суддів України з питань дотримання етичних норм, запобігання корупції і врегулювання конфлікту інтересів Краснова Є.В. стосовно отримання роз'яснень з приводу врегулювання конфлікту інтересів у діяльності членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, відповідно до статті 133 "Про судоустрій і статус суддів", статей 1, 28, 35⁻¹ Закону України "Про запобігання

корупції", Порядку здійснення контролю за дотриманням законодавства щодо конфлікту інтересів в діяльності суддів та інших представників судової системи та його врегулювання, затвердженого рішенням Ради суддів України від 04.02.2016 № 2 (зі змінами), Положення про Раду суддів України, затвердженого X позачерговим з'їздом суддів України 16.09.2010 (із подальшими змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а:

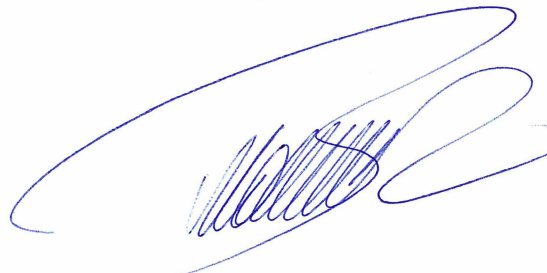
1. Вважати, що за відсутності приватного інтересу та за умови сумлінного виконання службових обов'язків у членів ВККСУ, які входять до складу Комісії з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, та брали участь у збиранні та опрацюванні відомостей щодо обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, а також у підготовці мотивованого висновку щодо наявності чи відсутності підстав для звільнення члена ВККСУ з посади, відсутній конфлікт інтересів під час їх участі у пленарному складі ВККСУ та участі цих членів ВККСУ у голосуванні за такий мотивований висновок.

2. Члени ВККСУ, які у складі Комісії з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, висловили свою позицію шляхом голосування за мотивований висновок, у якому зазначено про наявність чи відсутність підстав для звільнення члена ВККСУ з посади, не можуть брати участь у розгляді цього висновку у пленарному складі ВККСУ та приймати рішення про внесення подання чи про відмову у внесенні подання до Вищої ради правосуддя про звільнення члена ВККСУ, оскільки попередня участь членів ВККСУ у складі Комісії з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, яка полягала у збиранні та опрацюванні відомостей щодо обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, може викликати сумніви у їх безсторонності та неупередженості у розумінні статті 100 Закону України "Про судоустрій і статус суддів".

3. Рекомендувати членам ВККСУ, які входили до складу Комісії з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, вживати у зв'язку з зазначеними обставинами заходи, передбачені статтею 100 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" у вигляді самовідводу від участі у розгляді висновку, у якому зазначено про наявність чи відсутність підстав для звільнення члена ВККСУ з посади, у пленарному складі ВККСУ та прийнятті відповідного рішення.

4. Рекомендувати ВККСУ розробити та внести відповідні зміни до Регламенту ВККСУ щодо неможливості участі членів ВККСУ, які входять до складу Комісії з питань перевірки наявності обставин, які можуть бути підставою для звільнення члена ВККСУ, у пленарному складі ВККСУ.

**Голова
Ради суддів України**

Б.С. Моніч